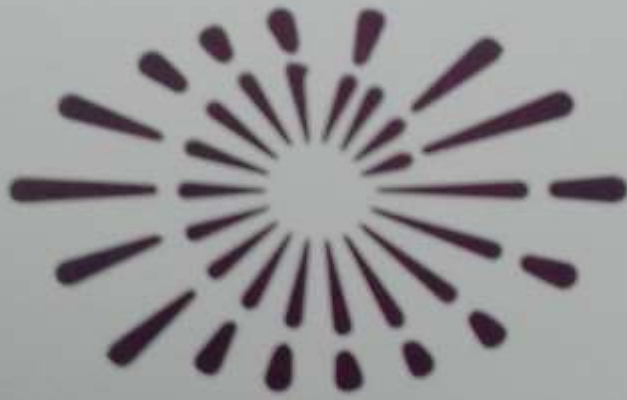

çıplak göz

Katitsa Kùlavkova

Çeviri
Marfa Leontik - M. Kansu

şir
USOF

ÇIPLAK GÖZ
KATTİSA KULAVKONA
Şiir

Çeviri:
Mariya Leontik - M. Karasu

USOF

Ussar Yayıncılık -24
Çıplak Göz

Editor:

Osman Bookart

Çeviri:

Mariya Leontik-M. Karasu

ISBN

978-605-69052-5-8

Ekim 2019

Baskı:

Ceylan Matbaacılık

Sertifika No: 40033

Devutpaşa Cd. Güven Sanayi Eit. B Blok No: 308

TOPKAPI / ZEYTİNBURNU - İSTANBUL

Tel: (0212) 612 613079

Ussar Basım Yayın Ve Tanıtım Hiz. Ltd Şti

Çamlı Tepe Mah. Ata Cad. No 24/2

SARYER / İSTANBUL

Tel: 0212 276 2222 - 0533 762 9280

Sertifika No: 23751

www.ussar.com.tr e-posta: info@ussar.com.tr

[instagram.com/ussaryayincilik](https://www.instagram.com/ussaryayincilik)

[twitter.com/ussaryayincilik](https://www.twitter.com/ussaryayincilik)

KATİTSA KÜLAVKOVA’NIN ŞİİR DÜNYASI

Katitsa (Kata) Külavkova (1951-), 20. yüzyılın 70. yıllarında gelişen dördüncü Makedon yazar nesline aittir. Dördüncü yazar nesli uluslararası ifadeyi ve 20. yüzyılın getirdiği yenilikleri benimsedi. Böylece bu yazar nesli, Makedon edebiyatında, modern akımdan postmodern akımına geçişi sağladı. Her nesil ve ona ait olan yazar, biçim ve muhteva bakımından, yenilik getirip bir üslup yaratmaya özen gösterir. Şairimiz de büyük yeteneğin ve büyük emeğin neticesi olarak bu nesilde ayırt edilecek bir üslup yaratabildi. O, geleneksel şiirin değerlerini farklı konularla ve ifadelerle devamlı yenilemeye çabaladı. Külavkova’ya göre: “Bir şairin poetikası şiirinde gerçekleşir. Kendi poetikayı bilmek, yaratıcılık için şarttır. Bu sebeple benim poetikam, kişiliğimin bir bölümüdür, o benim içime düşen ve özümü belirleyen, benim yanıma düşen ve diğerleri onu görebilen ve ona göre benim ve kişiliğimin ölçüsünü alan gölgemdir. Güneş nasılsa, gölge de öyledir.” (“Benim Poetikam”, 2012: 301-312).

Postmodern akımının öncülerinden biri olan Jacques Lacan’ın psikanalizdeki görüşleri birçok yazarı dolaylı ya da dolaysız olarak etkiledi. Ona göre hayatı etkileyen önemli unsurlar şudur: Gerçek: “Kadın” – zevk duyma – olumsuzluk – asıl ayırma; Hayal: egonun nergis sıfatları; Sembol: “Erkek” – ayrılma fonksiyonu – Dil – diğerinin yeri. Külavkova’nın ilk döneminde yazdığı şiirlerinde bu etki açık görülür, fakat olgun dönemde farklılaşıp sadece hissedilir.

Katitsa Külavkova’nın ilk eserlerinde dünya postmodern akımının özellikleri, eros ve logos şiirlerin bir kısmında belirgindir, diğerlerinde başka unsurlar da ortaya çıkıyor. Bu unsurları ve Lacan’ın görüşlerini Türk edebiyatının dev şairleri olan Nazım Hikmet’in şiirlerinde hissediyoruz, Atilla İlhan’ın şiirinde ise açık görebiliyoruz. Atilla İlhan çoğu kez bu durumu “imkânsız aşk” olarak nitelendirdi. Bu senteze bir şair sadece dilleri öğrenip ve akımları takip ederek ulaşamaz, hayatta da adım adım bu tecrübeyi yaşamalı. Külavkova’nın ilk şiir kitaplarını yayımladığı dönem, paralel olarak şiirdeki mecazi anlatımı ve liriği yoğun araştırdığı bir devredir. Fakat o dönem, özel hayatımızda da olumlu veya olumsuz tecrübeler edindiğimiz bir dönemdir. Bu sebeple postmodern akımından benimsedikleriyle, lirik eserlerden emdikleriyle ve özel hayatındaki yaşadıklarıyla kendine kaçınılmaz bir yol çizmeye başladı.

Olgun çağında şairimiz böyle bir sevgiden, çocuk sevgisine, aile sevgisine, insan sevgisine, ana dili sevgisine, vatan sevgisine, dünya sevgisine yönelip hayatımızı olumlu ya da olumsuz etkileyen yerleri, olayları, düşünce ve duyguları da eserlerine yansıtır. Birçok şiirinde farklı medeniyetlerin, kültürlerin ve onlara ait coğrafya ve büyük adların izleri var. Şair onlarla, tarihle, gerçekle ve dünyayla diyalog kurar. Bazı şiirler lirik mektup niteliğindedir. Şair birçok şiirinde toplumun ve kendi fikirleriyle tartışır, onları sorgular ve bunun neticesi olarak sonuçta beklenmedik bir dönemeç, dönüşüm belirir. Rüya, rüyadaki resimler, rüyadan gerçeğe ve

gerçekten rüyaya da geçişler Katitsa Külavkova'nın birçok şiirine konu olmuştur. Şair küçük yaştan rüyaları sever, onlara inanır, onları yorumlayarak hayatın anlamını arar. Onun için rüya hayattır çünkü o gerçeğin gölgesi, bilinçaltındakilerini canlandırmak için yardımcı olur. Şairin şiirlerinde ve rüyalarında sanki her şey mümkündür. Bu şiirlerde, hayal ile gerçek, meditasyon ve oyun birbirini tamamlar. Çoğu kez kendi yerini bulmak için, aitlik duygusuna ulaşmak için dine, vatanın aydınlığına, doğanın sakinliğine sığınır, suya yüzerek veya bakarak dalır ve iç huzurunu bulur.

Katitsa Külavkova'nın eserlerinde farklı nüanslarda tezat var, bundan dolayı her şey kara değil, her zaman karamsarlık ile iyimserlik, kötülük ile iyilik arasında bir evrensel denge var. Bu gerçek hayatta da böyledir, fakat Katitsa Külavkova'nın poetikasının amacı güzelliğin ve iyiliğin sentezidir. Katitsa Külavkova'nın şiirlerinde kişisel değerler, kolektif değerler, genel insan değerleri ve evrensel değerler arasında devamlı bir bağlılık var. Bu sebeple herhangi bir topluma ve kültüre ait olan, yerel ve evrensel değerlere önem veren, hayata açık gözle bakan, Katitsa Külavkova'nın eserlerinde kendisini yaşadıklarıyla, gözlemleriyle, düşünceleriyle, rüyalarıyla, endişeleriyle, umutlarıyla, duygularıyla bulabilir.

Mariya Leontik

MECBURUZ MATEYA, ZAMANI GELDİ ARTIK

1.

Sana rastladığımda geçmişti
Samimi göç ölümcül nişan
Şimdi uzun bir hatıra beni gizli kemiriyor
sevgi hüznle besliyor,
kucakta sallayamadıklarım
içimde ezel acısı var,
Unutulmuş zaman gibi yalnızım

İnsanca konuşabilmemiz için
ayrılmamız gerek
Şiir beni boğuyor Mateya
Babil de yıkılıyor
Ya sen ya ben...

xxx

Kuşlar vedalaşırken
birbirini tanımaz fakat hatırlar

2.

Zaman göbek bağına oturmuş
Yuvasına gelmek için susamış

Bir yıl geçmeden
Hastalık belirdi canımın rezesinde
Hatıralarım henüz sıcaktı
Hayat ızdırap giysilerini giydi

İkinci yıl da beni yoruyor
Şafaktan önce ölü gibi uyuyorum
Adem kaburgasından yoksun
alev gözyaşları döküyorum
Doymamış sanrılar için efsane ol
Olamayanlar olsun
Geçmiş de sevimli olsun

xxx

Artık günah kalmadı
Geçmişte hastalık beni kapladı

3.

Kendime iftira atılmış bir destanım
Asır uçarken rüyamda yabancı geldin
Seni sağ bulmak için gurbete düştüm
Çünkü senin irisin bana kokuyormuş

Yabaniyim, sadece uykuya dalarken evcilim
İlk yarayı uykusuz bir gece gibi içtim
Söz suçluydu
Beni sözle iyileştirip yanıma gel
Seni affetmem yeterli olur

4.

Artık dönüyorum:
Halay çekmiş ölü yılların canını anıp
Bir şeyler dağıtıyorum¹
Her yerde tanıdık simalar
Ortalıkta kuşlar yok

Cennetin sonu geliyor
Kurtuluş yok Matea
Melekler de azap çekiyordu
Ya sen ya ben...

Biri ötekisinde
Biri ötekisiz
Az olalım
Bir olalım
Her şey olalım.

xxx

Gönül her şeyi dinleyip
susuverdi.

Katitsa Külavkova
Türkçeye çeviri: Mariya Leontik

¹ Ölülerin ruhunu anmak ve onlara saygı göstermek için Ruh Günü (Ortodoks Hristiyanlarda) adlı dini bayramda dua okunur ve ölülerin canı için çevredeki insanlara bir şeyler dağıtılır.

İÇİMİZDEKİ BABİL'DE TELÂŞ

1.

sözlerle onu yapıyorduk
sözlerle onu yıktık
herkes bir sırla daha az
herkes bir fikirle daha çok
ve yaşamak için ümit
ve ateş gibi bir şey körpe
ve büst gibi bir şey hüznü
ve geri dönmek için geç kalınmış bir gün
ve zamanımızın yetmediği bir sevgi

2.

Babil'de esir eden rüya
belirsizlik ve büyük gerçek
yaptığımızdan kaçıyoruz
biz duvarcılar
sevgililer
inananlar
sadece bilmediklerimizden
tehlike önünde gibi
eşit
ve iyiyiz

3.

Babil'in taşlarının üstünde
hayal zenginliğinde uyuyorum
yalan korkak urağan
rüyamı rahatsız ediyor
her şey belirsiz
iki mevsim arasında gibi
ve her şey çok telâşlı
sonu beklemek için

4.

şüphesiz
uyanmam imkânsız
Babil içimde düşünceli ve daima genç
ısrarlı evren yolculuğunda
beni arar

5.

hiçbir yol ona gitmiyor
kapıları sadece sözler açabiliyor
güneş sözle batıyor

sözle doğuyor
göğün yerine
insan içinde

Babil'de düşünceler savaş gibi parlak
Babil'de insanlar zafer gibi hüzünlü
Babil'de her şey yarı gönderde
Babilonya'da her şey yarı gönderde

6.

kale duvarlarında geziyoruz
birbirimiz için zamanımız yok
kapıyı açan sözler arıyoruz
Babil'i terk edelim
Babil'i terk edelim

7.

içimizde müzik
ölme vakti sonsuz ertelemede

Babil'de çanlar çaldı
Telâş
Telâş
Telâş

Katitsa Külavkova
Türkçeye çeviri: Mariya Leontik

ÇIPLAK GÖZ

Evren
kendimle uyum içinde olan bendir

Ego
enerji potansiyeli
kayıtsızlık
aydınlıktır

Akar
sular içinde
Egonun
kirli çamaşırlarını
bilinçli temizleriz

Kendini anlamak kurtuluş gibidir
Görünmeyi
çıplak gözle
görmeyeyim

Umutsuzluk
döneminde
kimse beni görmesin
ben de kimseyi görmeyeyim

Katitsa Külavkova
Türkçeye çeviri: Mariya Leontik

BENİM ŐİRİM

Benim Őirim – dramatik ımızganma
hatıraları üslup bavullarına toplar
mitolojik resimleri gizli odaları ve sığınakları
düşünceleri yeraltı mahzenlerinde gizler

benim Őirim diğerlerin hayatını anlatır
diđerlerinin travmaları üstünde titrer
benim Őirim aydınlığa muhtaç
nesnelere ve gerçekten çok
altın orana fazla hasret çeker

ilgisiz görünen benim Őirim
heyecanla çiselenip
açık seçiklikten fişkırır

Őirim oruç tutup yayımlanmaz
bilinçliğin ve bilinçsizliğin
dün ile yarının
senin ile benim
arasında yayılır
iyiliğin ve kötülüğün ötesinde
aynı zamanda iki uç yerde
yaşamaktadır

burada olmaktan çok oradadır
benim olmaktan çok senindir.

Katitsa Külavkova

Türkçeye çeviri: Mariya Leontik

MUCİZELER ZAMANI

Dönüşüm zamanıdır
ilk önce herkes
kendisini değiştirmeli
sonra hepimiz birlikte

şahsiyetsiz yığından
söz dinleyen kitleden
çok farklı olmalıyız

Hafif dalgalanmamalıyız
kayşanın gürlü yankılanma zamanıdır

Üzülmemeliyiz
yüreklendirme zamanıdır

Sessiz fısıldamamalıyız
sesli eyleleme zamanıdır

Boşuna itiraz etmemeliyiz
etkin faaliyete geçme zamanıdır

Çatımızı yok etmemeliyiz
vizyonumuzu gerçekleştirme zamanıdır

Hür ülkede yine
Hür insan olma zamanıdır

Mucize olsa bile
dönüşüm zamanıdır
Mucizeden daha az olmasın
İnsani kadar insanca olsun

Katitsa Külavkova
Türkçeye çeviri: Mariya Leontik